

Nordmenn i Sør-Amerika

En gruppe på fire skandinaver, en amerikaner, to engelskmenn, en pike fra Malta og en fra Sør-Afrika har deltatt i en aksjon for Moralsk Opprustning i Sør-Amerika de siste par månedene. Bjørn Ole Austad skriver fra Argentina:

Overskudd på jord. Nok olje. Overskudd på leger. Arbeidsløse agronomer. Studenter ved en ingeniørskole i Buenos Aires forteller om sitt lands uutnyttede ressurser.

Er det mulighetenes land med umulige problemer? Skyhøy inflasjon. Oppgjør med flere års militærregime og nederlaget i Falklands/Malvinaskrigen.

Argentina befinner seg i strid med seg selv. «Men hvis det var mulig å få fred i Zimbabwe, mellom franskmenn og tyskere etter siste verdenskrig, og mellom marokkanere og franskmenn ved Marokkos uavhengighet, hvorfor ikke også Argentina?» spurte agronomprofessor og forsker Jorge Molina ved åpningen av en konferanse for Moralsk Opprustning utenfor Buenos Aires 20. april. Konferansen samlet 68 deltakere fra 17 land, flest fra Chile, Uruguay, Brasil og vertslandet. Den ble holdt på et landsted ute i Tigre-deltaet, hvor vann fra det indre av Brasil, Paraguay og Bolivia flyter forbi.

Jorge og Blanca Molina fortalte om sitt besøk i Caux sommeren 1982: «Vi kom dit kritiske og på vakt. Men åpenhet og vennskap og konkrete løsninger på konflikter i forskjellige deler av verden overbeviste oss. Det var levende kristendom vi så og hørte.» Der og da var det at idéen om et møte for Moralsk Opprustning i deres hjemland var blitt til.

Hyklari og terror

«Vi må avnasjonalisere verden. Vi må overvinne de grenser som skiller oss,» sa fru Molina henvendt til deltagerne fra Chile, Uruguay og Brasil. Hennes ord fant gjenklang. En brasiliansk dame fra en industrifamilie i Sao Paulo talte om rivaliseringen mellom Argentina og Brasil. «Under det økonomiske miraklet i Brasil var jeg dessverre en av dem som frydet meg over Argentinas tilbakegang og vår fremgang,» sa hun. En pike fra Uruguay fortalte om sin frykt og forakt for Argentina, og hvordan hun var blitt såret over det hun opplevet som snobberi. Men etter å ha snakket med argentinere på konferansen var hun kommet til at alt dette var fordommer som kunne overvinnest slik at de to landene kunne samarbeide om å løse sine problemer.

En deltaker fra Mellom-Amerika sa at nyhetene fra hans del av verden om terror og lidelse ikke var til å undres over: «Hyklari og korrupsjon har vært typisk for våre land i generasjoner.» Dette var grunn-

ny verden

INFORMASJON OM MORALSK OPPRUSTNING

nen til at rike familiers barn slår seg sammen med geriljaen mens urettferdighet og ulikhet varer ved. Nylig hadde han og andre besøkt Mellom-Amerika. «Dere er den første gruppen som ikke har forsøkt å presse på oss ferdige løsninger,» sa en politiker til dem under besøket. «Alle andre synes å vite hva som er best for oss.»

Uruguayere med skuespill

Hvorfor hører du ikke på meg var tittelen på et skuespill fremført av en gruppe fra Uruguay under konferansen i Argentina. De fleste av aktørene var arbeidere fra små kår, som hadde brukt sene kveldstimer til å øve inn stykket. Forfatteren, en kvinnelig lege fra Montevideo, forklarte idéen med stykket: «Jeg har ønsket å åpne veien for en dialog mellom de vidt forskjellige politiske kreftene i Uruguay. Det er bare en mulighet for en slik dialog: At det finnes en målsetting som er hevet over den enkeltes politiske meninger. Moralsk Opprustning kan være et slikt utgangspunkt.»

Hun talte om rikdommen og mulighetene i Latin-Amerika, om de underernærte barna, om tapte generasjoner i fengsel, om mennesker i eksil. «Hvordan kan vi forandre alle denne oppsamlede bitterheten til en positiv kraft for utvikling?»

Skuespillet hadde allerede utrettet noe — skuespillernes egen innstilling var blitt annerledes. Flere av dem kom fra samme familie. Det hadde i utgangspunktet vært liten tillit mellom de yngre og de eldre i gruppen. På ett tidspunkt hadde en av de unge sagt det rett ut. Da fortalte det eldre ekteparet som deltok i skuespillet om noe som hadde skjedd med dem. For to år siden hadde deres ekteskap vært på randen av skilsmisse. De hadde oppholdt seg hver på sin kant en tid, da Gud viste dem

Forts. side 7

Livssynskampen i skolen

Av forskningsstipendiat Svein Egil Vestre

Vi gjengir meget forkortet et foredrag holdt i Sophus Lies gt. 5 i vår. Tilhørerne var en samling pedagoger knyttet til norsk skole.

Norsk skolelovgivning er rimelig klar i sitt verdigrunnlag slik det kommer til uttrykk i formålsparagrafen. Uttrykket «kristen og moralsk oppseding» har holdt seg stabilt siden loven fra 1848.

Tross tradisjon og formålsparagraf har jeg likevel inntrykk av at det har skjedd en glidning i skolens verdigrunnlag. At verdiforvirringen i samfunnet oppleves som problematisk av lærere flest, framgår av en undersøkelse foretatt i 1974. Hele 70% ga tilslutning til denne påstanden:

Samfunnet er i dag preget av motstridende verdinormer og mistillit til hevduvunne religiøse og moralske verdier. Det er ikke enighet om hva som er rett eller galt, eller hvilke holdninger og kunnskaper elevene skal tilegne seg. Dette skaper en umulig situasjon for skolen når det gjelder oppdragelse og holdningsdannelse.

Vi vet at kulturgeografiske ulikheter virker inn på skolens praksis. Mønsterplanundersøkelsen viste f.eks. at 30% av Oslo-lærerne i kristendomsundervisning syntes undervisningssituasjonen var spesielt vanskelig grunnet manglende interesse for faget hos elevene, mens tilsvarende rapport bare ble gitt av 8% i Agder og Rogaland.

Vårt tema kan ses fra to synsvinkler: (1) *Livssynskampen* i skolen som leder tanken mot skolens praksis eller det som reelt foregår på skolene, og (2) *kampen om skolens livssynsgrunnlag* som leder tanken mot politisk/ideologiske synspunkter på hva som bør være skolens verdigrunnlag slik det kommer til uttrykk i lover, læreplaner o. l.

Læreren som miljøskaper

Ved siden av ideologisk/politiske lovbestemmelser for skolen, finnes det en «skjult læreplan» som er lite tilgjengelig for innsyn, og som ikke er gjenstand for offentlig debatt eller departemental godkjenning. Viktige elementer i den skjulte læreplan er:

- a) Skolens klima (miljø, atmosfære, normer).
- b) Elevens interesse, holdninger, adferd.
- c) Læreren verdien og personlighet.

I denne sammenheng vil jeg rette oppmerksomheten mot det ene: Lærerpersonelet. I en pedagogisk situasjon preget av et jeg/du-møte, er det aldri likegyldig hvilke personer som møtes. I den «skjulte læreplan» blir derfor læreren som person, som kultur- og verdibærer, av største interesse.

Hva vet vi så om lærernes verdier eller livssyn? Den eneste systematiske undersøkelse jeg kjenner til, er gjort av Carol Radich blant lærerstuderenter i Vol da år 1967 og 1980. Hun konkluderer slik:

«Studentene (i 1980) legg mindre vekt på tradisjon, heimen si rolle og kristne prinsipper slik dei vert

lærte i skulen . . . Dette skiftet innanfor ein 13-årsperiode tyder på at det personlege verdisynet til mange framtidige lærarar står i motsetnad til dei verdiar som etter lov og føresegnar skal vere rette-snor i norsk skule.»

Skolesjef Øisang skriver i Norsk skoleblad nr. 12, 1983:

Lærerne er blitt mer verdslige, litt mindre autoritetstro, litt mindre samfunnsbevarende, og kanskje også litt mer ugudelige enn tidligere tiders lærere.»

Dette stemmer med mitt inntrykk, og jeg vil legge til: Verdsliggjøringen eller sekulariseringen har gått raskere og lenger blant lærerne enn i befolkningen generelt. Dette har blant annet sammenheng med at 20.000 lærere er nyrekruttert mellom 1967—1980, i en periode da de dominerende holdninger ved utdannelseinstitusjonene var marxistiske.

Men selv om stadig flere lærere opplever seg å være på kollisjonskurs med skolens offisielle mål, er det også mitt inntrykk at de ønsker og bestreber seg på lojalitet. Problemet er etter min mening ikke illojalitet eller såkalt «politisering» av skolen, men at store deler av lærerkorpset befinner seg i en *indre verdikrise*. Elever er utstyrt med fine følehorn som merker mangelen på engasjement, eller lærerens eget uavklarte forhold til de verdier han skal formidle. Dermed blir ikke verdiene levende for barna heller. Satt på spissen kan skolens verdigrunnlag bli undergravet innenfra gjennom en uangripelig lojalitet mot skolens offisielle regelverk.

Debatten om skolens verdigrunnlag

Hvilken betydning har egentlig lovbestemmelser eller politiske vedtak om verdigrunnlag? Er de bare faner det viftes med uten praktisk betydning? Jeg mener paragrafene er viktige av tre grunner: De er *holdningsskapende* (ordene og begrepene har påvirkningskraft). De *legitimerer* virksomhet for de positivt engasjerte, og de *legger bånd* på virksomhet som er destruktiv i forhold til verdigrunnlaget.

Debatten om verdigrunnlag er et viktig innslag i vår kulturdebatt. Både når det gjelder barnehage og skole er det begrepet «kristen» som engasjerer. Og da skapes det gjerne en mobiliseringssituasjon fra to sider: På den ene side en pågående og autoritær kristendomsforkynnelse, og på den andre siden en aggressiv antikristen propaganda. De to ytterlighetene trives godt i hverandres selskap, og synes å trenge hverandre som skremsel. Debatten preges videre av sammenblanding av kristendom som kulturarv og som tilegnet personlig trosverbevisning, en sammenblanding som bidrar til å forkvale debatten.

Jeg har særlig merket meg 6—7 «strategier» som idag benyttes på motstandssiden i forhold til skolens § 1:

1) *Etikettargumentet*: «Vi er egentlig enige om verdigrunnlaget. Men det er galt å kalle våre felles almene verdier for kristne. Kristendommen bør ikke få livssynsmonopol. Problemet kan enkelt løses ved at vi tar bort ordet kristen.»

2) *Realitetsargumentet*: «Siden skolen ikke i realiteten lenger preges av de kristne grunnverdier slik Stortinget i 1969 hevdet at den skal, bør § 1 forandres i samsvar med den praktiske virkelighet.»

3) *Konfliktargumentet*: «Mange lærere opplever konflikt mellom formålsbestemmelsen og egen livsholdning. Det skapes en stress-situasjon når man f. eks. pålegges å undervise i kristendom når man ikke selv er troende.»

4) *Toleranseargumentet*: «Det er intolerant å tvinge barn fra ikke-kristne hjem inn i en kristen skole. Av hensyn til mindretallet bør § 1 fjernes.» (Med andre ord et omvendt-demokratisk prinsipp.)

5) *Enhetsargumentet*: «Begrepet kristen i formålsparagrafen bør fjernes slik at vi kan få en felles religions/humanetisk undervisning i skolen. Det er uheldig at elevene splittes mellom kristendomsundervisning og alternativ livssynsundervisning.»

6) *Nøytralitetsargumentet*: Det er bred enighet blant pedagoger om at pedagogisk virksomhet forutsetter et verdistandpunkt. Begrepet «verdinøytralitet» er idag stort sett forlatt, men istedet tales det nå om en religionsnøytral moral- og livssynsundervisning.

7) *Pluralismeargumentet*: «Elevene må bli orientert om den variasjon i livssyn og religiøs tro og praksis som er til stede både nasjonalt og globalt uten å bli presentert for autoritative svar.» (I stedet for å beskrive en problematisk og spenningsfylt virkelighet, ville pluralismen i så fall i seg selv komme til å bli norm for barna. Hvilke konsekvenser ville dette få?)

Vår identitet

I hele den vestlige verden er det i dag en voksende bekymring for at vi er i ferd med å miste våre kulturelle livskrefter, vårt normmessige fotfeste. Jeg tror så vel kristne som ikke-kristne altfor sjelden erkjenner i hvilken grad kristendommen har preget hele vår livsform og kulturelle arv. Selv vantro og

skepsis mot den kristne tro er reflekser av vår kulturs kristne grunnpreg. Når kristne mennesker stiller seg på siden av «den profane kultur» som noe man helst skal passe seg for om en vil holde seg ubesudlet av synd og fordervelse, er det etter min oppfatning en samfunnsmessig ulykke. Vi alle, enten vi kaller oss kristne eller ikke, står i dag overfor et spørsmål om selverkjennelse, om forståelse for hvor vi har våre røtter. Det er også et spørsmål om å innse at det kan få skjebnessvangre følger dersom røttene kappes over.

Derfor må bevisstheten om vårt kristne verdigrunnlag holdes levende, sterkere enn noen gang.

Tross pluralisme eller verdimotsetninger på overflaten utgjør kristendommen fortsatt i stor utstrekning vårt samfunns felles verdigrunnlag — ja, det er vel vanskelig å peke på noe verdigrunnlag som kan gi et sterkere fellesskap.

Jeg har en følelse av at vi i en periode har latt oss paralysere av debattskapte motsetninger og myter. Vi har vært på vei mot forvirringens og mismotets sump. Vi trenger nå å rehabilitere vår kulturelle selvbevissthet. Vår egen identitet er uløselig knyttet til kristenarven. Vår oppgave er å ranke oss, å føre arven videre og gjøre den rikere.

SVAKSTRØM ER VÅR STYRKE

Vår spesialitet:

Alt materiell for
avslutning av
svakstrømskabler

90 år som spesialforretning
i svakstrømsbransjen

O. ØSTMO A.S

Rådhusgt. 3, Oslo 1

Kriser avdekker vår virkelige karakter

Hvordan kan man leve i flere år i et kriseområde med stadige spenninger og krigshandlinger uten at det tar motet fra en? Tidsskriftet «Caux Information» har stilt dette spørsmålet til det sveitsiske ekparet Marcel og Theri Grandy, som har bodd på Kypros i 22 år, Libanon, Jordan, Hellas, Tyrkia — land som de ofte besøker — ligger bare en snau times flytur unna.

En vanskelig start

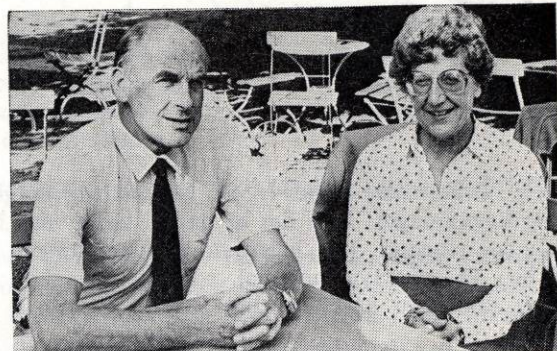
Deres skildring av Kypros' historie i de siste tyve år gir et godt inntrykk av hva de har gjennomlevd. Kypros fikk sin uavhengighet i 1960 — etter en blodig frigjøringskrig og en like bitter borgerkrig mellom øyas greske og tyrkiske innbyggere. Tyrkerne utgjorde bare 18 prosent av befolkningen, men da Tyrkia sto meget sterkere enn Hellas politisk sett, ble den tyrkiske minoritet sterkt begunstiget i den nye forfatningen. Det var ikke noen god start, og alt i 1963 forsøkte den gresk-kypriotiske presidenten Makarios å gjennomføre en forfatningsendring, noe som utløste nye kamper. «Vi hørte eksplosjonen fra den første bomben som tyrkerne kastet mot et gresk monument over frihetskampen,» forteller Theri Grandy. Siden 1963 har FN-soldater vært stasjonert på øya for å overvåke freden.

I 1974 ble president Makarios styrtet, og opprørerne lanserte den gresk-kypriotiske republikk Kypros. Tyrkia var redd for at dette ville bety en innskrenkning av den tyrkiske befolknings rettigheter, og besluttet å gå til invasjon. 30 000 tyrkiske soldater og mange hundre panservogner ble satt i land på øya. Som en følge av denne krigen er Kypros idag delt i to. Den fruktbare nordlige delen på ca. 40 prosent av landområdet ble besatt av Tyrkia. Av den halve million grekere som bodde der, er 200 000 blitt trengt sydover. Byen Famagusta, som hadde 60 000 greske innbyggere, er idag en spøkelsesby. For tiden er det i gang forhandlinger i FN-regi for å finne en løsning på problemet.

Ikke av personlige grunner

Men la oss vende tilbake til spørsmålet vi stilte i innledningen: hvordan kan man holde ut å leve i et slikt kriseområde? «Det lyder kanskje rart,» svarer Theri Grandy, «men det går an å vende seg til kritiske situasjoner. Først etterat vi kom tilbake til Sveits, hvor det ikke er noen skudd som bryter stillheten, gikk det opp for oss at vi hadde levd under svært unormale forhold.

Det som hele tiden hjelper oss til å komme igjen, er det faktum at vi ikke er på Kypros av personlige grunner, men i bevisstheden om å ha en oppgave. Vi tror at Gud har en plan for denne øya, som det vil bli mulig å gjennomføre på tross av alt det vonde som skjer. Vi har erfart at vi selv er hjel-

Marcel og Theri Grandy.

peløse, men at Gud har måter å manifestere sin kraft på, og derfor kan vi tillitsfullt gå videre med vårt arbeide.

Sikkerhet og fred er ikke det samme

Kriser setter freden i fare. De slår bena under vår sikkerhet. Jeg har tenkt meget over forskjellen på sikkerhet og fred. Personlig blir jeg lett utrygg, og er engstelig for meg selv og mine nærmeste. Når sikkerhet er mitt hovedmål, trekker jeg meg tilbake fra andre mennesker og fra verden. Da lever jeg innenfor en radius som jeg har overblikk over og kan kontrollere, og hvor ingenting truer meg. Men dette er ikke med å skape fred, og begivenhetene på Kypros viser hvor hensiktsløs denne strategien er. Fred skapes i samspill mellom mennesker som bygger noe i fellesskap. Jeg tror ikke vi kan bidra til virkelig fred hvis vi ikke har funnet svaret på hat, bitterhet og egoisme i oss selv. Frank Buchman formulerte det slik engang: Fred er ikke en abstrakt idé. Fred oppstår når mennesker blir forvandlet.

Det verste for oss var den tyrkiske invasjonen. Riktignok oppholdt vi oss i Sveits da den startet, men det var forferdelig ikke å kunne komme i direkte forbindelse med våre venner i de krigsherjede områder. Krigen betydde et nederlag for alle våre menneskelige forventninger, for vi hadde levd i håp om at mennesker som hadde lært seg selv å kjenne og som arbeidet for et enig og forenet Kypros, også ville greid å få til en politisk løsning. Det håpet lot nå til å være tilintetgjort.

Men Marcel Grandy trekker frem en annen side ved krisesituasjonen: «Under en krise avdekkes vår virkelige karakter klarere enn ellers. De første forholdvis rolige årene vi bodde på Kypros forsøkte vi å la folk rundt oss få del i det vi selv hadde erfart gjennom Moralsk Opprustning, uten at det vi sa alltid lot til å trenge igjennom og bære frukt. Først da vi fikk høre hvordan våre venner hadde klart seg gjennom vanskelighetene, hvordan deres tro var blitt styrket så de hadde vært i stand til å inspirere andre, forsto vi at mangt et frø var blitt sådd.

Naturligvis vil vi alle helst unngå kriser og vanskeligheter som dem Kypros har vært igjennom.

Men Gud kan kanskje likevel vende det til noe positivt».

Og Marcel og Theri gir seg til å berette episoder som viser hvordan deres venner i den ytterste nød hadde fått uanet kraft til å klare påkjenningene. Et eksempel:

Da tyrkerne gikk til invasjon

Tidlig en morgen så Spyros og Maroulla Stephou plutselig hvordan hundrevis av fallskjermhoppere dalte ned over byen deres. Like etter var huset fylt av slektninger som var bosatt i nærheten av den tyrkiske sektor rundt Nikosia og som hadde flyktet i panikk. Da de første bombene falt, var Maroulla Stephou fullstendig lammet av skrekk. Da slo en tanke ned i henne: «Nå må du ta i bruk alt hva du har lært i ditt liv». Hun sa til sin mann: «Vi ber en bønn sammen og spør Gud hva vi skal gjøre». De gikk inn i sideværelset og la seg på kne og ba. Maroulla merket hvordan følelsen av panikk gled av henne og hun ble fylt av fred. Midt i farens stund følte hun Guds nærvær. Det var en opplevelse hun aldri glemte. Tiden som fulgte var full av farer og kritiske situasjoner, men hver gang hun måtte treffe en viktig beslutning, ba hun Gud om hjelp.

Om kvelden kjørte lange kolonner av biler fra Nikosia og ut på landet. Folk var redde for at byen skulle bli bombet om nettene. Spyros Stephou visste at angsten måtte motarbeides med alle midler. Huset hans lå ved en av utfartsveiene fra Nikosia. Han bygde en barrikade, stilte seg opp ved siden av den og forsøkte å overtale bilistene til å vende tilbake til byen. Etterhvert fikk han hjelp av naboene. Når han stupte dødstrett i seng om kvelden, var han aldri helt rolig. «Hvis byen nå skulle bli bombet — hva er jeg ikke da ansvarlig for?» spurte han seg selv. Men han fortsatte å prøve å motvirke panikken, og til slutt lyktes det ham.

Kanskje om tyve år

«Naturligvis er det stunder da man er fristet til å gi opp», sier Marcel Grandy til slutt. «Og mange ganger skulle jeg ønske at vi bodde et annet sted. Men i slike øyeblikk holder vi fast ved det vi innerst inne vet med oss selv: at vi er kalt til å være på Kypros i denne tiden. Og at fruktene av vårt arbeide ikke tilhører oss. Kanskje blir de åpenbart idag, kanskje ikke før om tyve år. Det ligger ikke i våre hender.

En stor oppmuntring for oss er de store forventninger som kypriotene selv knytter til Moralsk Opprustning. Og videre den støtte vi mottar fra våre mange venner i Sveits og overalt ellers i verden. Enkelte sveitsiske familier har i over tyve år vært med på å betale leien for det huset vi bor i, som er Moralsk Opprustnings senter her. Og ikke minst tenker vi på de ordene Frank Buchman ga oss med på reisen før vi dro til Kypros første gang: «Dere må aldri gi opp Kypros.»

«The ugly South African»

Bremer Hofmeyer er boer fra Sør-Afrika. Under en MRA-aksjon i Oregon, USA, i mai ga han dette glimtet av hva forvandling har betydd i hans situasjon:

Jeg var voksen innen jeg tok en svart mann i hånden. Jeg ønsket de svarte alt godt, men regnet med at det beste var forbeholdt de hvite. Jeg trodde andres teneste var vår rett. Det falt meg alltid naturlig å gi en svart mann korreks hvis jeg mente han hadde begått en feil, men jeg syntes ikke det passet seg for ham å korrigere meg. Mange av oss vokste opp med disse holdningene. De skapte hva jeg kunne kalle «the ugly South African».

Det er ikke bare det vi gjør som trenger å forandres, men alt det som er blitt en del av vår natur. De åpenbare, utvendige overgrepene kunne jeg sakte gjøre noe med selv. Men bare den Allmektige Gud kan frembringe de mirakler i karakteren som mitt lands fremtid trenger.

Da jeg hadde forstått dette, ba jeg mine svarte venner om tilgivelse for måten jeg hadde levet på og det mennesket jeg hadde vært. Min kone og jeg viet våre liv til å bygge et nytt samfunn.

Hvordan skulle vi gå frem i vårt apartheid-land med sine barrierer og splittelser? Vi fikk en enkel tanke: «Vær det nye samfunnet». Vi var kanskje ikke mange som delte denne forpliktelsen, men vi behøvde ikke vente til lovene ble annerledes. I 1948, det året nasjonalistene kom til makten, besluttet vi at vårt hjem skulle være et senter hvor alle raser kunne komme, være velkommen, møtes og fremfor alt søke Guds ledelse sammen. På den tiden var dette uhørt. Jeg er glad over å si at det er normalt i mange hjem i Sør-Afrika idag.

Bortkastet, medmindre ...

Vi og andre tok initiativet til de første flerrasekonferansene. Bygninger var segregerte, så vi måtte møtes i store telt. I dag er de fleste bygninger og alle store hoteller desegregerte, og alle raser kan møtes i dam.

Men hva sier en til disse menneskene en har bragt sammen? Det nytter ikke bare å blande de privilegerte og de eiendomsløse og preke forsoning. De privilegerte vil alltid ønske «forsoning» og mene «sitt stille i båten så vi kan holde oss flytende».

Vi må besvare grunnkreftene i oss — stoltheten, selvisheten, arrogansen, ondskapen, bitterheten.

Fordi jeg er hvit og fordi de hvite har det meste av makten, er jeg optatt av de hvites forvandling. Men jeg har lært at de hvite aldri vil bli annerledes alene, vi trenger andre rasers hjelp. Det er lett å dømme dem du mener er ansvarlige. Men ved å heve oss over og vende oss mot dem, mister vi sjansen til å hjelpe dem å bli annerledes. Dette har vært en smertelig lærdom for meg, når jeg til tider har vendt meg mot mitt eget folk. Bare ved å se i øynene dybden av skyld i meg selv, kan jeg hjelpe andre.

Kort nytt

NY ZIMBABWE-FILM

En ny dokumentarfilm om Zimbabwe. (16 mm, farge, 28 min.) ernå tilgjengelig med norsk tekst og kan leies fra Moralsk Opprustnings kontor, tlf. 44 64 78.

To år etter landets selvstendighet har David Chaner, engelsk filmfotograf, fanget inn noe av det som beveger seg hos hverdagsmennesker i Zimbabwe. Vi møter en ung forretningsmann fra shona-folket, en kvinnelig sosionom fra ndebelene, rektor for en skole for svarte og hvite elever, og mange andre.

FISK OG ENHET

I januar 1983, etter sju års mislykkede forhandlinger, kom EFs fiskeritavtale i stand, nærmest overraskende.

Ti måneder tidligere holdt presidenten for Skotske fiskeres landsforbund, G. Buchan, en tale ved et MRA-møte i London. Franske og britiske bønder var også med på møtet, som hadde temaet *Verdens matvarebehov*.

En franskmann, Gerard d'Hauteville, talte om «arven fra fortiden som har gjort det så vanskelig å få til et grunnlag for en felles europeisk fiskeripolitikk»: «I århundreder har sjøfolkene spilt en hovedrolle i krigene mellom de europeiske sjømakene, spesielt Frankrike og Storbritannia,» sa han. «Disse krigene har etterlatt lag på lag med bitterhet, tilvint mistillit og nag over fortidens episoder. Jeg er selv sjømann og har delt disse holdningene, hvilket jeg er lei for.»

Briter og franskmenn snakket sammen om hvordan denne splittelsen hadde virket inn på hver enkelt av dem personlig. En bestemt hendelse under krigen viste seg fremdeles å påvirke briteres følelser overfor franskmennene.

Det var med en ny og åpen holdning Buchan senere møttes med franske fiskere i Luxembourg. De rådet ham til å legge liten vekt på den franske fiskeriministerens taler og fortalte ham hvilke betingelser de var villige til å akseptere. Han rapporterte til sin minister om denne samtalen. Flere møter fulgte mellom fiskere og ministre, og det ble lagt et viktig grunnlag for den endelige avtalen for hele EF i januar 1983.

ARBEIDSLØSHET

Arbeidsløsheten sto på dagsordenen ved MRA-sentret Tirley Garth i Nord-England nylig.

En direktør for GEC Telekommunikasjoner fortalte om selskapets prosjekt for deling av jobber: 700 unge, mange av dem rett fra skolen, har fått deltidsjobb i 18 måneder ved at hver ledig stilling blir delt på to. Fordelen ved prosjektet er at hver enkelt får

mer i lønn en de ville fått i trygd, og sikres et bedre utgangspunkt for videre ansettelse. I teorien ville lignende ordninger på landsbasis redusere arbeidsløsheten blant unge og folk nær pensjonsalderen med 2 mill.

Lederen for et grafisk firma i Liverpool fortalte at de hadde opprettet tre nye stillinger det siste året i stedet for å arbeide overtid.

Presidenten for et maskinolje-firma i Leeds sa at selskapet hadde holdt sitt løfte til arbeidsstokken fra to år siden om at det ikke ville bli fler oppsigelser «selv om utsiktene for firmaet er mørke». I løpet av ti år hadde omsetningen falt med 50%, men nå var de begynt å vinne tilbake kunder. Dette hadde bekreftet hans overbevisning om at «dersom du gjør det som er moralsk riktig, vil det også være økonomisk sunt».

En formann i transportarbeiderforbundet ved British Leylands Longbridge-fabrikk i Birmingham talte om samarbeidsforholdene i selskapet. «Det var en tid da støvelen var på fagforeningens bein,» sa han. «Nå er den på ledelsens bein. Begge har misbrukt den.» Det som trengtes nå, sa han, var samarbeidsånd. «Mennesker betyr noe. De er ikke en vare som kan kjøpes. I det øyeblikk vi begynner å tenke på mennesker i form av grupper, er vi på gale veier.»

BRØNNER, SYKEHUS OG SKOLER

Fred innen industrien — et grunnlag for solidaritet og omsorg i verden: Denne tanken beskriver treffende den ånd som har preget industriseminarene ved Asia Plateau. I sju år har de vært arrangert i det asiatiske MRA-sentret nord for Bombay. Over 2000 arbeidere, fagforeningsfolk og arbeidsgivere fra hele India har tatt del. Det siste seminaret fant sted i mars/april. Enda ett er planlagt til høsten.

Hovedmålet har ikke vært å løse industrikonflikter, selv om dette har vært resultatet ved flere anledninger. Det dreier seg om den enkeltes beslutning om å tenke mer på landets utvikling enn på sin egen profitt og interesse. Ut fra en ny målsetning kan industriens arbeidskraft og kapital, oppfinnsomhet og teknologi da yte uvurderlige tjenester. Mangel på råstoffer og energi er et problem for fabrikkene i India. Men oftest er det mangel på samarbeid, rivalisering og uforholdsmessig store krav fra ledelse eller arbeidere som legger hindringer i veien.

Et viktig diskusjonstema denne gangen var sammenhengen mellom landbruksmessig og industriell utvikling. 80% av Indias befolkning lever på landsbygda, avhengig av et stadig tørketruet landbruk. Høyere priser og lønninger og rasjonalisering innen industrien resulterer ofte i øket fattigdom og arbeidsløshet i landsbyene. Flere firmaer har utarbeidet hjelpeprogrammer som går ut på å «adoptere» landsbyer i nærheten av fabrikkene: De graver brøn-

ner, grunnlegger samvirkeselskaper, sykehus og skoler, utdanner landsbyungdommen i forskjellig slags håndverk, og hjelper fram omsetning av landbruksvarer. Men den slags hjelpeprogrammer kan også bringe med seg problemer: «Når vi yter hjelp av skatte- og reklamemessige hensyn, er det en dårlig hjelp,» sa personalsjefen for en sukkerfabrikk. «Deling av rikdom er avhengig av innstillingen, at menneskene i industrien føler seg ansvarlig for landsbybefolkningen og omvendt.»

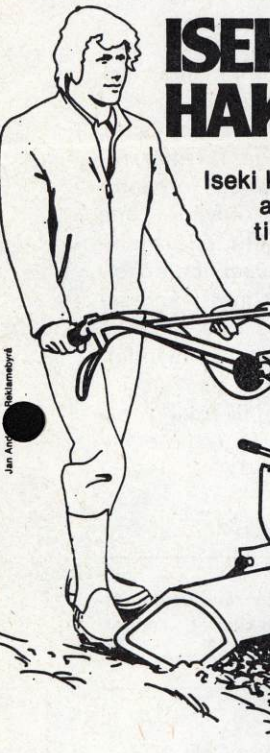
Friedmann Kohler

Nordmenn i...

Forts. fra side 1.

hva som måtte gjøres. De ga sitt liv Ham, og ekteskapet fikk en ny start. Denne åpenheten fra de eldre side hjalp et av de yngre ekteparene til en beslutning. Bitterhet som hadde gnaget i deres familieliv i lang tid skulle fra nå av høre fortiden til.

Chilenerne hadde også sitt å fortelle om familie-

ISEKI FRESER, HAKKER OG SLÅR

Iseki kombinasjonsmaskin. Avansert og allsidig. Sterk og pålitelig. Kan lett tilkoples jordfreser, slåmaskin, redensers, snøfreser og tilhenger.

ISEKI KC 450
6 HK OG VENDEGEAR

ISEKI
en maskin fra
REINHARDT

REINHARDT

Reinhardt Maskin A/S 4601 Kristiansand S.
Avdeling Oslo: Hvamveien 1, 2013 Skjetten

Diriger Deres
import via

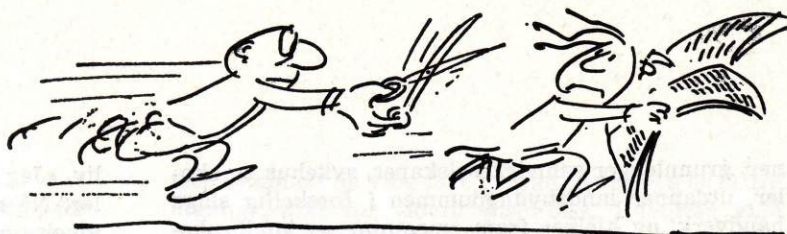
KRISTIANSAND

med sine gode
forbindelser fra
utlandet.

Vi tilbyr Dem
lagring, fortolling
og distribusjon.

KST Spedisjon A/S

Havnebygget,
Kristiansand.

klippet

Materielle lover alene forklarer ikke vårt liv eller gir det retning. Fysiske og psykologiske lover kan aldri vise Skaperens udiskutable måter å innvirke på hver enkelt av oss i vårt daglige liv, hvordan Han alltid gir oss livskraft; når denne støtten svikter, dør vi. Den hellige ånds påvirkning på hele vår klodes liv er ikke mindre kraftfull: Dette er noe vi må være klar over i mørket og ondskaper vi gjennomlever.

Alexander Solzhenitsyn, *The Times*, 11.5.83.

En del av vår frykt og vårt raseri kommer ikke så meget fra hva vi har oppdaget om teknologiens ødeleggesmuligheter, som fra det vi har oppdaget om oss selv som teknologiens skapere og herrer. Den terror som omgir oss har vi selv skapt: Hjerter som våre, tanker som våre, viljer som våre, håp som våre. Ingen slags annerledes vesener, ingen roboter vi har mistet kontrollen over, men intelligente, normale og forholdsvis anstendige mennesker som vi selv. Vi er skyldige, og det første skritt er å anerkjenne det.

Det eneste virkelig avgjørende punkt på vår tids dagsorden er hvordan vi kan utvikle en etikk som setter oss i stand til å kontrollere vår teknologi.

Peter J. Gomes, Harvard universitetets studentprest, i en preken i Boston mars 1983.

Jeg er ikke redd for å ville påvirke. Jeg mener at foreldre bør påvirke sine barn, bør prøve å gi normer. Og jeg har stor respekt for de frivillige organisasjonene — la meg gjerne nevne de kristne — som

viser at de ønsker å påvirke, at de ønsker å tilføre normer. Jeg tror barn og unge har godt av den opplevelsen.

Problemet er ofte at det den oppvoksende slekt lærer i barnehagen og på skolen stemmer dårlig med det samfunnet de ser rundt seg. Ta de ti budene for eksempel. Barna lærer at de ikke skal stjele, at de ikke skal bryte ekteskapet. Men det blir bare ord, fordi de ser seg rundt og oppdager at de voksne gjør noe helt annet. Dette er en form for dobbeltmoral fra vår generasjon som gjør noe med oss — både med oss og barna våre. Vil vi ta vare på visse normer og verdier, må vi prøve å ta konsekvenser av det.

Storingsrepresentant Grete Knudsen (A), i et intervju i *Vårt Land*, 15.4.83.

Forutsetningen for at holdningskampanjer mot kriminalitet skal ha mening for barn og ungdom, er konsekvente holdninger fra voksengenerasjonens side. Jeg tror f. eks. neppe at barn og unge får mer respekt for lov og rett dersom foreldre og foresatte fremstiller noen lovbrudd som «mindre ulovlige» enn andre, slik som ofte er tilfelle i forhold til f. eks. hjemmefremming, smugling, trafikkovertrædelser, heleri eller skattesnyteri. Slik sett blir kampen mot vinningskriminalitet et ansvar som påhviler oss alle, og noe langt mer enn et krav om større innsats fra myndigheter og politi.

Anne-Lise Bakken (A), formann i Det kriminalitetsforebyggende råd, *Aftenposten* 21.5.83.

Ny Verden vil fremme: En åndelig og moralsk opprustning. Solidaritet mellom enkeltmennesker og nasjoner. En revolusjon under Jesu Kristi Kors, som vil omskape verden. Individets og samfunnets forandring. Absolutte moralnormer: ærlighet, renhet, uselviskhet og kjærlighet.

INFORMASJON OM MORALSK OPPRUSTNING

Utkommer med 6 nummer i året.

I redaksjonen:
Eva Riise Hanssen - ansvarlig red.
Anders Eskeland
Einar Engebretsen
Jens J. Wilhelmsen
Inge Mannsåker
Sturla Johnson
Keld Jørgensen (Danmark)

ABONNEMENTSPRIS for et år
Norge kr. 40,-
Danmark dkr. 45,-

Redaksjonens adresse:
Postboks 3018, Elisenberg, Oslo 2
Tlf. 02/44 64 78 — Postgiro 5 12 57 94
Danmark:
Postboks 312
1502 København V. Postgiro 18 51 51
Sverige:
Sveavägen 34, 6., 111 34 Stockholm
Tlf. 08/10 34 56

Trykkeri: Brødr. Tengs, Oslo
Utgiver: Stiftelsen Moralsk Opprustning
NY VERDEN